

Ιωάννης Βογιατζής

Επιτάφια Μνημόνια

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Στον Γιώργο Γεωργούδη
με εμπιστοσύνη και αγάπη.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Προλογικό Σημείωμα.....	13
Μνημοσύνη	19
Εκκλησίες της Σκύρου	83
Μυθολογίες.....	111
Τα τραγούδια της λιτανείας	141
Αλαργινές Ρότες	163

Πρόλογος

Στη συλλογή αυτή έχουν συγκεντρωθεί ποιήματα που έχουν γραφτεί μετά την αναχώρησή μου από τη Σκύρο. Από το 2009 έως πολύ πρόσφατα σε διαφορετικές φάσεις και με τελείως άλλες αφορμές. Γι' αυτό και οι ποιητικές στάσεις αυτής της ιδιαίτερης πορείας διαφέρουν μεταξύ τους. Αποτυπώνουν την έντονη νοσταλγία μου για το νησί είτε μέσα από τη μυθοποίηση είτε απομυθοποιώντας την παρουσία της ανεμόεσσας Σκύρου κυρίως στην προσωπική μου ζωή και ιστορία. Αλλά και μυσταγωγούν την πορεία μου σε μια ακαριαία στιγμή μέσα στο παρθένο διαρκές, όπως είπε και ο Οδυσσέας Ελύτης. Μέσα σε δύσκολες συνθήκες προσωπικές και ευρύτερα κοινωνικές, λόγω και των οικονομικών μνημονίων, αυτή η συλλογή την μια πιάνει εικόνες και μνήμες, την άλλη παρέα με πολύτιμους φίλους του εδώ και του πέρα, της μυθολογίας και της λαϊκής θρησκευτικότητας, βλέπει μια πραγματικότητα μετέωρη ανάμεσα σε αυτό που φαίνεται και σε αυτό που κρύβεται. Και χρειάζεται να ανακαλύψουμε το δεύτερο και το πρώτο

να το εμβαπτίσουμε στην κολυμβήθρα της ποίησης. Συνεχίζω να πιστεύω μετά από τόσα χρόνια πως την αποκλειστική ευθύνη των όσων γράφει δεν την έχει μόνον ο Ποιητής!

Ευχαριστώ θερμά τον εκδότη μου κο Χατζηιακώβου Γιώργο για τη γενναιόδωρη αγκαλιά του, τον φίλο Παναγιώτη Θωμά για τη γενναιόψυχη εκζήτηση νοήματος και αισθητικής ανάμεσα στους στίχους μου, τους φίλους που όλα αυτά τα χρόνια τούς συναντάω ευγενικούς και ωραίους ωσάν τους στίχους του Κωνσταντίνου Καβάφη. Στον Γιώργο Γεωργούδη αφιερώνεται η συλλογή αυτή, ίσως γιατί τα ποιήματά μου τον συναντούν αμέριμνο σε ένα λιακωτό της φιλτάτης Σκύρου να χορεύει με τον ήλιο. Ίσως γιατί στο πρόσωπο και τη χαρά του ο καιρός μου ανθοφορεί ως άνοιξη.

Προλογικό Σημείωμα

Ο Ιωάννης Βογιατζής είναι η «ψυχούλα» που περιέγραψε ο Σταύρος Κουγιουμτζής σ' ένα από τα πιο ευαίσθητα διηγήματά του. Εύθραυστος και εύπλαστος, παθιασμένος και παραπονεμένος, έμαθε να μεταβολίζει την πίκρα σε δημιουργία που συνεχώς απευθύνεται για να πλάσει δεσμούς, σχέσεις με ουσία, αποτάνσεις με αλήθεια που δίνει νόημα στην απόγνωση και μαλακώνει τη μοναξιά. Τί άλλο είναι εξάλλου ένας καλλιτέχνης από έναν εν πολλοίς ξένο, ο οποίος παλεύει με τα κύματα του βίου τη θάλασσα και δίνει σχήμα στον πόνο για να μνημειώσει τις ακριβότερες στιγμές; Ο Ιωάννης Βογιατζής δεν ενδίδει στον αισθητισμό, αλλά η ποίησή του έχει πολλές από τις χάρες του. Δεν κουβαλά επίσης ως βαρίδιο κάποια πίστη, που γίνεται πρόταγμα ή ασπίδα, ούτε κάποια κυρίαρχη ιδεολογία που να δεσμεύει ανασταλτικά στα ποιήματά του.

Εκτεθειμένος πλήρως, γυμνός στον καιρό, σώζει την υπαρξιακή διαθεσιμότητα, αναγκαία συν-

θήκη για κάθε πραγματικό καλλιτέχνη, ώστε να υμνήσει την ομορφιά και να θρηνήσει με ζηλευτή ειλικρίνεια την απώλειά της. Στο όριο και στο σύνορο (μεταξύ ζωής και θανάτου, θλίψης και απελπισίας, εξομολόγησης και –επικίνδυνης στον άφιλο κόσμο μας– αυτοέκθεσης) κινείται ο Γιάννης Βογιατζής, ζυμωμένος με τα υλικά των μεταιχμιακών κινηματογραφιστών που θαυμάζει και με την άφατη αλμύρα μιας νησιωτικής θαλπωρής που τον αποκοιμίζει σε μύθους παρηγορητικούς για να μας τους μεταδώσει με ρυθμικό λυρισμό. Λες κι έχει βρει από τούτη τη ζωή τον δικό του έσχατο τόπο και μας καλεί να τον συγκατοικήσουμε σε μια έκσταση εντελώς κοινοτική.

Θαρρώ, πως το τελευταίο ομότιτλο της συλλογής ποίημα, καίτοι σε ενικό αριθμό δοσμένο («Επιτάφιο μνημόνιο»), που λες και το ξεριζώνει από την καρδιά, το κέντρο τούτου του ώριμου ποιητικού σώματός του, μας προδίδει ανάστροφα τον πυρήνα, ορίζοντας σαν ποίημα-μήτρα το πλαίσιο, χαρτογραφώντας το υπαρξιακό υπόβαθρο ολόκληρης της συλλογής. Σπαρακτικό το κλείσιμό του:

«Ζούμε κάτω από τη συνηθισμένη απώλεια
των άστρων
με την ισόβια μνήμη των νεκρών σπιτιών και
τον πανικό της φθοράς

μέσα σε καθιερωμένα γεγονότα και σαρκοφάγα
ελλείμματα
κοινόχρηστα τα όνειρα κι όσοι δεν αυτοκτονούν
προνοεί γι' αυτούς ο εμπαιγμός.
Άνετα μάς ανθίζει η άνοιξη
μες στο παράλογο».

Με γλώσσα ζηλευτή, πλουτισμένη, χωρίς αχρεί-
αστους αρχαϊσμούς, τόσο από την παραδοσιακή
γραφή και την εκκλησιαστική υμνολογία, όσο κι
από αρχαίους μύθους· επενδυμένη με το αιχμηρό
της σύγχρονης νεοελληνικής γραφής, ο Γιάννης
Βογιατζής μας θυμίζει –πέρα από τη συχνή και
ίσως επιβεβλημένη στην εποχή μας αφαίρεση–,
πως η πληρότητα της φόρμας πρέπει να τιμηθεί
από την ποίηση και να μελετηθεί καταλλήλως.
Έχει συνείδηση ο ποιητής, ότι τα δημιουργήματά
του, έτσι όπως επιλέγει να μας τα παραδώσει, θ'
αναμετρηθούν αναπόφευκτα με τις σημαντικές
στιγμές του νεοελληνικού ποιητικού σώματος·
αλλά, αναλαμβάνει ένα τέτοιο ρίσκο. Γιατί είναι
ρίσκο σήμερα να καταφεύγει κανείς σε ρυθμούς
ιαμβικούς, ξανασυστήνοντάς μας τον σουρεαλι-
σμό της δημοτικής μας παράδοσης και μάλιστα με
τον τρόπο του μοντερνισμού όπως στο έξοχο της
συλλογής «Το τραγούδι της Μαριγώς»: